

TỪ ĐẢNG CỦA CHỦ NGHĨA XÃ HỘI DÂN CHỦ ĐẾN ĐẢNG CÁNH TẢ: MỘT XU THẾ MỚI TRONG NỀN CHÍNH TRỊ CHLB ĐỨC

TSKH. Lương Văn Kế
Khoa Quốc tế học
Đại học Khoa học Xã hội & Nhân văn

Lời nói đầu

Một tồn tại to lớn trong phong trào cánh tả ngày nay là họ mất phương hướng, không xây dựng được một cách nhìn chung mới mẻ và một chiến lược nhằm chống lại chủ nghĩa tự do mới trên phạm vi toàn cầu và châu Âu. Hơn nữa, trong bối cảnh một nền kinh tế trì trệ, các chính đảng trong hệ thống đa đảng cạnh tranh nhau quyết liệt và lòng nhiệt thành với các đảng phái đang nguội lạnh nhanh chóng ở người dân như ở CHLB Đức, thì sự ra đời của một chính đảng mới vốn thoát thai từ những tổ chức cũ và ngay từ đầu đã thu hút được sự quan tâm và ủng hộ của quần chúng, phản ứng tích cực từ dư luận và các chính đảng khác, quả là một sự kiện mang tầm vóc lịch sử và là kiểu mẫu cho một chính đảng cánh tả hiện đại châu Âu. Đảng Cánh tả - Die Linke - tập hợp lực lượng có xu hướng tả khuynh theo chủ nghĩa xã hội, lấy nền tảng là chủ nghĩa Marx là một hiện tượng đáng lưu tâm và cần được nghiên cứu. Bài viết dưới đây đề cập một cách thời sự đến những đặc điểm cơ bản về sự ra đời của Đảng Cánh tả Đức, những nội dung cơ bản trong tư tưởng và chương trình chính trị của họ, ý nghĩa quốc tế của sự kiện này trong

khuôn khổ của phong trào công nhân và phong trào cộng sản ở châu Âu.

1. Đảng Cánh tả trong quang cảnh hệ thống chính trị ở CHLB Đức

Lịch sử của các chính đảng cánh tả nói chung và của Đảng Xã hội dân chủ Đức nói riêng phản ánh những khúc quanh của phong trào Macxit và phong trào công nhân ở Đức nói riêng cũng như của phương Tây nói chung. Nó cũng phản ánh tương quan trong cục diện chính trị quốc tế, phản ánh con đường khúc khuỷu của cuộc cách mạng của nhân dân lao động đi đến một xã hội xã hội chủ nghĩa dân chủ hiện đại. Căn cứ vào đâu để có thể coi một đảng nào đó là cánh tả? Sự phân loại tả - hữu là một câu chuyện phức tạp. Người ta có thể ngược dòng lịch sử để tìm từ nguyên của khái niệm đảng cánh tả và đảng cánh hữu cũng như ý nghĩa hết sức khác nhau về văn hoá, dân tộc học và chính trị học của trực quan hệ đối lập này ở các dân tộc và khu vực.¹

¹ Xem: Lương Văn Kế: Con đường trở thành đảng cầm quyền hiện đại của Đảng Xã hội Dân chủ (SPD) ở

Người châu Âu hiểu *đảng cánh tả* là đảng mang cách nhìn *chiều ngang* (horizontal), ủng hộ sự công bằng, cải cách xã hội và hướng tới tương lai; còn *đảng cánh hữu* có khuynh hướng nhìn theo *chiều thẳng đứng* (vertical), theo đuổi quan điểm duy trì tôn ti, có tính bảo thủ, công bằng xã hội và coi trọng giá trị tôn giáo. Trong khi đó người Mỹ hiểu giá trị *công bằng* không phải là quan điểm của riêng đảng tả khuynh. Hơn nữa tính chất tả - hữu cũng thay đổi theo thời gian. Chẳng hạn thời cổ đại, trong các huyền thoại, *hữu* thuộc về Chúa trời linh thiêng, còn *tả* là đối thủ của Chúa trời. Trong khi đó người Trung Quốc lại hiểu tả hữu là hai yếu tố cấu thành nương tựa vào nhau, quan trọng không kém gì nhau (Ví dụ, chức tả tướng quốc chỉ tướng võ, còn hữu tướng quốc chỉ tướng văn, cả hai đều là cánh tay đắc lực của vua). Có người hiểu tả là vì lợi ích của người lao động, ủng hộ sự can thiệp của nhà nước đối với kinh tế, còn hữu là vì lợi ích của giới chủ, khước từ can thiệp của nhà nước. Tuy nhiên trên đại thể các thủ lĩnh chính đảng khá nhất trí với nhau rằng: phân chia tả - hữu là những khuôn khổ định hướng nhằm tranh thủ cử tri trong bầu cử.²

Nhưng câu chuyện xa xưa đó đem lại không mấy ý nghĩa cho việc đánh giá tính phức tạp và bất ổn định về mặt tư tưởng cũng như tính chất thực dụng của hệ thống chính đảng ngày nay. Cái đáng quan tâm là ở chỗ, *Đảng Xã hội dân chủ Đức* SPD, với tư cách một đảng “cánh tả”, là một trong 2 trụ cột cao lớn và thành công nhất, có uy tín lớn nhất đóng vai trò lãnh đạo nước Đức, từ năm 2005 đã liên danh cùng với *Liên minh Dân chủ Thiên chúa giáo* (CDU) “cánh hữu” thiết lập một chính phủ “đại liên minh”. Đây là một bằng chứng mới về sự biến chuyển cơ bản trong hệ tư tưởng, lí tưởng chính trị của các chính đảng hiện đại. Hai đảng vốn đối lập nhau ngày nay sẵn sàng bỏ qua tất cả để thiết lập một liên minh nhằm thu tóm được chính quyền quốc gia về tay mình. Do đó người ta có thể đồng ý với ý kiến một số học giả khi cho rằng thời của đối lập tả - hữu đã qua rồi, thậm chí không còn khái niệm *trung tả* hay *trung hữu* nữa. Vì đại đa số chính đảng hiện nay đều có thể xem là các *đảng ở giữa*, *đảng trung dung* mà thôi. Câu khẩu hiệu được ưa chuộng ngày nay ở Đức là: *Ai đứng trung dung, người đó có tất cả lựa chọn quyền lực!* (Wer in der Mitte steht, hat alle Machtoptionen), đúng như nhận định của nhà phân tích chính trị Franz Walter - giáo sư Đại học Goettingen. Đây cũng là một nguyên nhân ý thức hệ dẫn đến sự phân ly trong nội bộ Đảng Xã hội dân chủ, trong đó lực lượng tả khuynh cấp tiến, đứng đầu là *Oskar Lafontaine*, đã quyết định rời bỏ nó để gia

CHLB Đức. Tạp chí Nghiên cứu Châu Âu, số 2 (77), 2/2007, tr. 16-26; Klaus von Beyme: *Parteien im Wandel* (Các chính đảng đang biến đổi). Darmstadt, 2000, tr. 66; Vương Ân Vịnh (chủ biên): *Chính trị địa lí học*. Bắc Kinh, 1999.

² Sdd.

nhập lực lượng cánh tả thực chất hơn do Đảng của Chủ nghĩa Xã hội dân chủ (tức Đảng Cộng sản, ở Đông Đức) lãnh đạo.

Với sự ra đời của Đảng Cánh tả - *Die Linke*, lần đầu tiên trong lịch sử CHLB Đức có một đảng xã hội chung cho cả nước Đức. Sự ra đời của Đảng Cánh tả một mặt phản ánh những vận động mâu thuẫn về mặt ý thức hệ bên trong phong trào cánh tả Đức; Theo đó, Đảng Cánh tả muốn nhấn mạnh tính chất tả khuynh bất di bất dịch và không thoả hiệp của lực lượng cấp tiến trong phong trào công nhân Đức. (Điều này thể hiện rất rõ trong cương lĩnh chính trị hay đường lối hành động của Đảng sẽ được làm rõ hơn ở phần sau); Mặt khác đã đáp ứng được nguyện vọng của nhiều người lao động, trí thức, thanh niên sinh viên và giới lãnh đạo công đoàn trong cuộc đấu tranh vì lợi ích của người lao động và những người yếu thế trong xã hội. Rất nhiều cán bộ công đoàn đã gia nhập Đảng. Ngay trong đầu tháng 7 năm 2007, sau khi Đảng ra đời đã có tới 60 thủ lĩnh công đoàn và chủ tịch hội đồng xí nghiệp chính thức thông báo xin gia nhập Đảng.³ Sự hưởng ứng tích cực từ phía công đoàn có thể cắt nghĩa từ những bức xúc về quyền lợi của người lao động. Trong khi năng suất lao động ở các nước phát triển không ngừng tăng lên và lợi nhuận của giới chủ, nhất là của các doanh nghiệp lớn đã tăng lên gấp đôi hoặc nhiều lần

trong một số năm vừa qua, thì thu nhập thực tế của người lao động vẫn ỉ ạch, trong khi giá cả tăng vọt, dẫn đến sự khốn khó trong cuộc sống của họ.

Cơ sở của Đảng Cánh tả được thiết lập đều khắp các bang, kể cả các bang miền Tây, tuy số lượng đảng viên không đều nhau. Ở các bang miền Tây, số đảng viên thấp nhất là ở bang Bremen (413) và đông nhất là bang Nordrhein-Westfalen (4.911). Ở một số bang miền Đông, uy tín của Đảng Cánh tả rất cao, như ở Bang Brandenburg, Đảng Cánh tả là đảng lớn nhất trong hệ thống chính đảng đa dạng ở đây. Số đảng viên của Đảng ở bang này (gần 10.000) còn vượt cả các đảng Liên minh Dân chủ Thiên chúa giáo (CDU) và Đảng Xã hội dân chủ (SPD), vì mỗi đảng này chỉ có khoảng 7.000 đảng viên.⁴

Trong khung cảnh một xã hội dân chủ đa đảng phát triển rất cao, Đảng Cánh tả vẫn chủ trương liên minh với các đảng khác, trước hết là Đảng Xã hội dân chủ SPD - một trong hai tiền thân của Đảng Cánh tả. Đảng này cũng chủ trương sẵn sàng liên kết cả với các đảng cánh hữu để tham chính như Liên minh dân chủ Thiên chúa giáo.

Tuy nhiên, Đảng Cánh tả phải nếm trải trước hết là sự công kích từ các chính đảng còn lại. Trong đó sự đả kích cay độc nhất đến từ các đối thủ truyền thống như Liên minh Xã hội Thiên chúa giáo CSU, Liên minh Dân chủ Thiên chúa giáo CDU, Đảng Tự do Dân

³

<http://www.spiegel.de/politik/deutschland/0,1518,493457,00.html>

⁴ www.di-linke.de

chủ FDP và kể cả từ Đảng Xã hội dân chủ SPD tiền thân.

Lãnh tụ Lothar Bisky đánh giá việc ra đời chính đảng mới này phù hợp với truyền thống "tăng cường cán cân dân chủ hơn nữa" (Mehr Demokratie wagen) của cựu lãnh tụ SPD và Thủ tướng liên bang Willy Brandt trước đây (1969-1974), và Đảng Cánh tả mới sẽ là một đảng chăm lo cho mọi thế hệ công dân Đức. Gregor Gysi, Chủ tịch đoàn nghị sĩ Cộng sản tại Quốc hội Liên bang coi việc ra đời của Đảng Cánh tả mới là một bước tiến quan trọng trên con đường thực hiện chủ nghĩa xã hội dân chủ. Theo ông con đường này phù hợp với Luật Cơ bản (Hiến pháp) của CHLB Đức hơn là chủ nghĩa tư bản. Vì trong bản Hiến pháp này không hề có câu nào nói đến mô hình chế độ xã hội của CHLB Đức, do đó người Đức có quyền lựa chọn chế độ phù hợp với mục tiêu nhà nước "liên bang, cộng hoà, pháp quyền, dân chủ và xã hội".

Các chính đảng khác ở Đức, nhất là các đảng cánh hữu, đã lên tiếng phê phán kịch liệt việc thành lập đảng mới này. Đảng Xã hội dân chủ SPD phê phán trước hết đối với O. Lafontaine - cựu chủ tịch của đảng này.⁵

⁵ O. Lafontaine sinh ngày 16 tháng 9 năm 1943 tại Saarluis, Saarland, từ năm 10 tuổi được nuôi dưỡng và học phổ thông trong một tu viện Cơ đốc giáo, học đại học vật lý. Nhưng ông đã không gia nhập Liên minh Dân chủ Thiên chúa giáo cánh hữu, mà gia nhập Đảng Xã hội dân chủ SPD của W. Brandt năm 1966. Ông tiếp thu Chủ nghĩa Marx, nhà hùng biện và được coi là đứa con cưng, niềm hy vọng vàng của Đảng Xã hội dân chủ và lãnh tụ W. Brandt; từng là thị trưởng, thống đốc bang Saarland, chủ tịch Đảng Xã hội dân

Cựu Bộ trưởng Quốc phòng (đảng SPD, dưới thời thủ tướng G. Schroeder) phê phán Lafontaine là người vô nguyên tắc. Ông ta đã làm cuộc phiêu lưu chuyển từ "đứa cháu" của W. Brandt (Cựu lãnh tụ SPD và Thủ tướng Liên bang) sang "đứa cháu" của W. Ulbricht (Cố Chủ tịch CHDC Đức cũ). Ông ta xem Đảng Cánh tả là đối thủ của SPD và không thể dung hoà.⁶

Tổng thư ký SPD là Hubertus Heil thì nói, Đảng Cánh tả chẳng "tả" tí nào. Nếu W. Brandt còn sống, hẳn là ông sẽ phải cùng ném thử cảnh các chính khách cánh tả phản Khai sáng đã nhận thức ông như thế nào. Còn phó chủ tịch Đảng SPD, Bộ trưởng Ngoại giao Liên bang Frank-Walter Steinmeier thì phê phán Đảng Cánh tả rằng: Chương trình của Đảng Cánh tả là con đường chắc chắn đi đến đói nghèo, nhất là đối với những người yếu thế trong xã hội. Do đó sẽ không thể nào có sự liên minh giữa Đảng Xã hội dân chủ và Đảng Cánh tả trên cấp độ liên bang.

Các chính trị gia phe hữu (CDU/CSU) thì cảnh cáo Đảng Cánh tả đi theo vết xe đổ

chủ CPD, ứng cử viên nặng kí và đối thủ của H. Kohl trong cuộc bầu cử năm 1990 sau thống nhất nước Đức, Bộ trưởng Tài chính Liên bang trong chính phủ cánh tả của Thủ tướng G. Schroeder. Sau đó ông đã từ chức và rời bỏ Đảng Xã hội dân chủ và lập ra một tổ chức chính trị mới - Sáng kiến bầu cử vì lao động - một trong hai tiền thân của Đảng Cánh tả. Tuy nhiên về cuộc sống riêng của ông, nhiều người coi ông là kẻ giả trá, "sống vương giả như Napoleon ở Saarland" trong khi vẫn luôn luôn dả kích giai cấp tư sản. (Die Welt online).

⁶ <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/0,1518,493457,00.html>

của Đảng Xã hội chủ nghĩa thống nhất (SED) cầm quyền ở Đông Đức cũ. Thủ hiến bang Hessen, ông Roland Koch (thuộc Liên minh Dân chủ Thiên chúa giáo CDU) nhận định rằng thế lực chống đối này là một nguy cơ cao nhất đối với Đảng Xã hội dân chủ. Tổng thư ký Liên minh Dân chủ Thiên chúa giáo Ronald Pofalle thậm chí coi Đảng Cánh tả là phe cực tả và kẻ thù của chế độ dân chủ và nhà nước pháp quyền giống như đảng cực hữu NPD - Đảng Quốc gia Đức. Ông Markus Soeder, Tổng thư ký Liên minh Xã hội Thiên chúa giáo CSU - chị em ruột của Liên minh Dân chủ Thiên chúa giáo CDU, thuộc phe hữu - thì tuyên bố Đảng Cánh tả là nguy cơ đối với sự ổn định chính trị ở nước Đức. Ông ta còn kết tội Lafontaine là "nổi nhục nhã cho tất cả những người xã hội dân chủ, ông ta là kẻ cực đoan".⁷ Còn cựu chủ tịch CSU và Thủ hiến bang Bayern Sigmund Stoiber xem Lafontaine là một *thách thức đặc biệt nghiêm trọng* và Đảng Cánh tả là "một dấu hiệu nguy cơ cho toàn bộ hệ thống chính đảng nhân dân". Các thủ lĩnh đối lập đều đồng thanh kêu gọi có một sự giám sát đặc biệt về hiến pháp và an ninh quốc gia đối với đảng này.⁸

Thủ lĩnh Đảng Tự do dân chủ FDP Guido Westerwelle thậm chí còn coi Đảng Cánh tả là một nguy cơ đối với nền cộng hoà Liên bang, bởi vì xét về số ghế nghị sĩ trong

Quốc hội, thì đảng mới này sẽ đe dọa vị trí thứ ba của Đảng Tự do dân chủ. Thăm dò dư luận ở cử tri, Đảng Cánh tả thậm chí chỉ đạt tới 24% sự ủng hộ.

2. Quá trình đi đến một chính đảng cánh tả hợp nhất

Sau năm 1989-1990, do lịch sử phân cắt nước Đức lâu dài trên 40 năm, phong trào cánh tả ở hai miền đã có sự phân ly sâu sắc về văn hoá, ý thức, kinh nghiệm và ngay cả ngôn ngữ giao tiếp. Trong hơn mười lăm năm, kể từ 1990, *Đảng của Chủ nghĩa xã hội dân chủ/PDS* - đảng có tiền thân là *Đảng Xã hội chủ nghĩa thống nhất Đức/SED* cầm quyền ở CHDC Đức cũ đã không thể phát triển được các cơ sở Đảng và đảng viên ở các bang miền Tây. Đến năm 2004, đảng này đã phải đổi tên cho mềm dẻo hơn là *Đảng Cánh tả - Đảng của Chủ nghĩa xã hội dân chủ* (Die Linke.PDS) nhằm giảm bớt ấn tượng tiêu cực về tính chất "chủ nghĩa xã hội" của mình và tập hợp lực lượng rộng rãi trong phong trào công nhân, sinh viên và phụ nữ. Tuy nhiên số đảng viên của đảng này vẫn không ngừng suy giảm. Từ chỗ có trên 100 nghìn đảng viên năm 2000, đến nay chỉ còn trên 60 nghìn. Trong khi đó *Đảng Xã hội dân chủ toàn liên bang (SPD)* lại dần dần nảy sinh tư tưởng hữu khuynh và đi đến thoả hiệp với các đảng cánh hữu (như *Liên minh Dân chủ Thiên chúa giáo CDU*) nhằm trở lại tham chính. Nội bộ Đảng này nảy sinh những mâu thuẫn sâu sắc, kể cả trong giới lãnh đạo cao

⁷ Tài liệu đã dẫn.

⁸ Thực ra *Đảng Cánh tả Đảng của chủ nghĩa xã hội* ở Đông Đức - tiền thân của Đảng Cánh tả mới - đã bị Ủy ban Bảo vệ hiến pháp giám sát từ trước đó trên phạm vi Liên bang và một số bang.

nhất của Đảng. Sự bất đồng này dẫn đến chỗ làm suy yếu phong trào cánh tả, do đó hình thành lực lượng cánh tả trong nội bộ Đảng Xã hội dân chủ SPD. Lực lượng cánh tả mới ra đời năm 2005 ở Tây Đức này mang tên *Tổ chức Sáng kiến bầu cử vì lao động và công bằng xã hội* (Wahlalternative Arbeit und soziale Gerechtigkeit, viết tắt là WASG, do Klaus Ernst làm chủ tịch) là một bước đi cần thiết và quan trọng nhằm tiến tới mặt bằng nhận thức chung của cả hai miền Tây và Đông Đức đối với chính sách tả khuynh và sáng tạo. Đây chính là cơ sở thực tế chuẩn bị cho sự ra đời một đảng cánh tả chung ở cả nước Đức.

Để tiến đến bước thống nhất hai đảng tại Đại hội Berlin nói trên, hai chính đảng cánh tả này đã có những bước chuẩn bị và tập dượt kỹ lưỡng trong suốt hai năm, phù hợp với tâm nguyện của đại đa số đảng viên. Trong các hội nghị trù bị trước đó và qua các cuộc lấy ý kiến, có tới 96,9% đảng viên của Đảng Cánh tả (khoảng trên 60 nghìn đảng viên) và 83,9% của Tổ chức Sáng kiến bầu cử (có 11.375 thành viên) tham gia lấy ý kiến tán thành hợp nhất. Tại Đại hội chuẩn bị hợp nhất vào cuối tháng 3/2007 ở Dortmund, 96,9% đại biểu của Đảng Cánh tả và 87,7% của WASG bỏ phiếu tán thành hợp nhất. Theo đó nghị quyết đại hội trù bị này, đảng hợp nhất sẽ mang tên *Đảng Cánh tả* (Die Linke Partei). Họ sẽ lập một đoàn nghị sĩ chung tại Quốc hội Liên bang mang tên "Cánh tả" (Die Linke). Oskar Lafontaine -

nguyên Chủ tịch Đảng Xã hội dân chủ SPD cùng với Chủ tịch *Đảng Cánh tả* cũ Lothar Bisky trở thành đồng chủ tịch của đảng hợp nhất và kể đó ông trở thành đồng chủ tịch đoàn nghị sĩ của Đảng Cánh tả trong Quốc hội Liên bang - vị trí mà cho đến nay ông Gregor Gysi - thuộc Đảng của Chủ nghĩa xã hội dân chủ PDS và Bộ trưởng Kinh tế bang Berlin đang nắm giữ.⁹

Ngày 16/6/2007 tại Berlin, *Đảng Cánh tả* - *Đảng Chủ nghĩa xã hội dân chủ* và tổ chức *Sáng kiến bầu cử vì Lao động và công bằng* đã tiến hành đại hội hợp nhất chính thức để hoàn tất quá trình hợp nhất sau 2 năm chuẩn bị. Đại hội đã biểu quyết với đa số áp đảo việc sáp nhập hai tổ chức chính trị lại, nhằm tăng cường sức cạnh tranh dân chủ của họ ở CHLB Đức. Quá trình hợp nhất này không phải là sự ngẫu nhiên, mà là do sự thúc ép của các đảng viên hai bên nhờ kinh nghiệm liên danh giành thắng lợi tại cuộc bầu cử nghị viện bang Bremen diễn ra trước đó. Đây là lần đầu tiên hai đảng cánh tả này có được đại diện trong nghị viện một bang của Tây Đức cũ¹⁰. Đại hội đã bầu ra một Ban Chấp hành trung ương với 44 uỷ viên, một Ban Thường vụ trung ương với 12 uỷ viên,

⁹ Sở dĩ Lafontaine trở thành đồng chủ tịch của *Đảng Cánh tả* là do, theo lời của Chủ tịch WASG, ông là "một chính trị gia cánh tả lão luyện có nhiều cống hiến xuất sắc của cả Liên bang, từng trải qua các cương vị thị trưởng, thủ hiến bang, bộ trưởng Liên bang và chủ tịch đảng Liên bang" (trong trả lời phỏng vấn của báo *Bild am Sonntag*).

¹⁰ <http://www.spiegel.de/> ngày 19/5/2007.

hai đồng chủ tịch đảng là Lothar Bisky (lãnh tụ đảng PDS, Đông Đức, 83,6%) và Oskar Lafontaine (lãnh tụ WASG, Tây Đức, 87,9% phiếu bầu), 4 phó chủ tịch đảng là Katja Kipping, Katina Schubert, Klaus Ernst và Ulrike Zerhau.

Dư luận quốc tế đánh giá cao sự ra đời của Đảng Cánh tả này và xem đó là một kinh nghiệm quý báu đối với phong trào công nhân châu Âu. Theo đó, các chính đảng châu Âu cần thay đổi văn hoá chính trị của mình để tạo ra sự đồng nhất, nếu như họ muốn thay đổi xã hội.

3. Tổ chức của Đảng Cánh tả

● Ngày nay, Đảng Cánh tả là chính đảng có uy tín lớn vào hàng thứ 3-4 ở CHLB Đức, đặc biệt là ở các bang miền Đông Đức, tuy số lượng đảng viên của Đảng không thật đồng đều. Số liệu cơ bản về Đảng Cánh tả như sau:

- Ngày thành lập: 16/6/2007 tại Đại hội hợp nhất ở Berlin;

- Chủ tịch Đảng: Lothar Bisky và Oskar Lafontaine;

- Phó Chủ tịch Đảng: Katja Kipping, Katina Schubert, Ulrike Zehau và Klaus Ernst;

- Bí thư Thường trực (Bundesgeschäftsfuehrer): Dietmar Bartsch;

- Bí thư Tài chính/ Thủ quỹ: Kiri Holluba;

- Trưởng đoàn Nghị sĩ tại Quốc hội Liên bang: Gregor Gysi và Oskar Lafontaine;

- Số lượng đảng viên: 70.943 (tính đến ngày 31/7/2007), trong đó 41,6 % là phụ nữ¹¹;

- Kinh phí từ ngân sách nhà nước Liên bang: 9.092.184 Euro;

- Các tổ chức quần chúng thuộc Đảng: Thanh niên Cánh tả (Linksjugend), Liên hiệp Thanh niên cánh tả (Die Linke.SDS).

Cấu trúc của Đảng Cánh tả bao gồm các đảng bộ bang (Landesverband, 16 bang). Mỗi bang lại phân chia thành các đảng bộ huyện/quận/vùng (Kreisverband), nhất là ở các bang miền Đông. Hiện nay đảng bộ bang có số đảng viên đồng nhất là ở Sachsen (Saxony). Đơn vị thấp nhất ở cơ sở gọi là chi bộ (Basisorganisation) tùy thuộc vào số lượng đảng viên ở khu vực. Ngoài ra trên cấp Liên bang hay bang và vùng còn có các tổ chức liên kết theo công tác (thematische Zusammenschluss), như các nhóm công tác, nhóm lợi ích. Về tổ chức đảng bộ các bang, chúng ta có thể so sánh qua bảng sau đây:¹²

¹¹ Các đảng như Đảng Xã hội dân chủ SPD, Liên minh Dân chủ Thiên chúa giáo CDU đều có số lượng đảng viên trên 600.000; các đảng như: Đảng Xanh, Đảng Tự do dân chủ trên 100.000.

¹² <http://www.Die-Linke.de>

Đảng bộ bang	Số lượng đảng viên	Tỉ lệ trên 100.000 dân	Ghi chú
Baden-Württemberg	2.007	19	
Bayern	1.865	15	
Berlin	9.761	287	
Brandenburg	9.908	389	
Bremen	413	62	
Hamburg	900	51	
Hessen	1.818	30	
Mecklenburg-Vorpommern	6.543	386	
Niedersachsen	2.242	28	
Nordrhein-Westfalen	4.911	27	
Rheinland-Pfalz	1.235	30	
Saarland	1.199	115	
Sachsen	14.342	337	
Sachsen-Anhalt	6.557	268	
Schleswig-Holstein	793	28	
Thüringen	7.531	326	

Cơ quan quyền lực cao nhất là Đại hội Đảng toàn Liên bang. Ban Chấp hành trung ương (Parteivorstand) là cơ quan tồn tại giữa hai kỳ đại hội, các uỷ viên trung ương đều do Đại hội Liên bang bầu ra. Hiện nay (từ đại hội Berlin, 6 - 2007), Trung ương đảng có 44 uỷ viên và 2 đồng chủ tịch Đảng (L. Bisky và O. Lafontaine). Nhiệm kỳ của Ban Chấp hành trung ương là 1 năm. Ban Chấp hành trung ương bầu ra Ban Thường vụ

(Geschäftsführender Vorstand) với 12 uỷ viên, bao gồm các chủ tịch, phó chủ tịch, bí thư điều hành, thủ quỹ và 4 uỷ viên khác do trung ương bầu ra.

Song song với Ban chấp hành trung ương là Uỷ ban Kiểm tra Liên bang (Bundesausschuss), có chức năng kiểm tra, tư vấn và giải quyết những bất đồng cương lĩnh quan trọng trong Trung ương và giữa các tổ chức của Đảng. Uỷ ban này có quyền đề

xuất, can thiệp trong các quyết định có tính nguyên tắc.

4. Cương lĩnh và chính sách của Đảng Cánh tả

Tuy Đảng Cánh tả là sự hợp nhất của hai đảng tiền thân là *Đảng Cánh tả* - *Đảng Chủ nghĩa xã hội dân chủ* và *Tổ chức Sáng kiến bầu cử vì lao động* mới được thành lập ở Tây Đức không lâu trước cuộc bầu cử Quốc hội Liên bang năm 2005 trên cơ sở một bộ phận cánh tả ly khai từ Đảng Xã hội dân chủ SPD, nhưng Đảng Cánh tả tự xem mình là người thừa kế truyền thống của Đảng Xã hội dân chủ Đức chân chính (SPD) suốt từ khi thành lập ở nửa cuối thế kỷ 19 đến nay. Tuy nhiên không nên ngộ nhận rằng Đảng Cánh tả có độc quyền chân lý, vì rằng "không hề có một mô hình xã hội chủ nghĩa duy nhất phù hợp cho mọi hoàn cảnh, mọi người và mọi nền văn hoá". Đảng Cánh tả Đức cũng như các Đảng Cánh tả khác ở các nước Liên minh Châu Âu - EU đang đứng trước một nhiệm vụ ngày càng mở rộng là phải phát triển các hình thức mới trong hợp tác tương trợ với các phong trào và lực lượng xã hội tiến bộ khác nhau, để thay đổi tương quan lực lượng chính trị và xây dựng một châu Âu khác.

Trong cội rễ, hệ tư tưởng của Đảng Cánh tả vẫn là Chủ nghĩa Marx. Mục tiêu của Đảng là xây dựng một chủ nghĩa xã hội dân chủ phù hợp với đặc điểm của xã hội phát triển Tây Âu. Các nguyên tắc và mục tiêu cơ bản này, theo cách nhìn của các nhân vật

lãnh đạo Đảng Cánh tả, đã bị Đảng Xã hội dân chủ SPD hiện thời xa rời. Sự liên minh hiện nay giữa SPD và CDU/CSU (Liên minh Dân chủ Thiên chúa giáo và Liên minh xã hội Thiên chúa giáo) tạo thành chính phủ đại liên minh từ năm 2005 là một bước suy đồi nghiêm trọng của Đảng Xã hội dân chủ. Chính sự kiện này đã đẩy đảng này đến những mâu thuẫn và phân rã nghiêm trọng. Sự "chuyển làn" của O. Lafontaine (nguyên chủ tịch Đảng Xã hội dân chủ và ứng cử viên Thủ tướng Liên bang năm 1990) - sang Đảng Cánh tả có khuynh hướng cộng sản là một thắng lợi của tư tưởng cộng sản ở Đức và một hiện tượng gây tranh cãi liên tục trong đời sống chính trị ở CHLB Đức và châu Âu.

Xét riêng về hệ thống chính sách của Đảng Cánh tả, người ta thấy nó được thể hiện khá đa dạng và có tính hệ thống. Có thể khái quát hệ thống chính sách đó như sau:

- Chính sách lao động;
- Chính sách kinh tế và tài chính;
- Chính sách môi trường;
- Chính sách xã hội;
- Chính sách nội vụ, ý thức dân chủ và triển khai dân chủ;
- Chính sách gia đình;
- Chính sách khoa học, giáo dục và báo chí;
- Chính sách hỗ trợ miền Đông Đức;
- Chính sách đối ngoại.

Do khuôn khổ có hạn của bài viết, chúng ta không thể trình bày toàn bộ hệ thống cương lĩnh của Đảng Cánh tả, mà chỉ có thể phân tích sâu một vài chính sách quan trọng: Chính sách lao động, chính sách kinh tế tài chính, chính sách xã hội và chính sách đối ngoại.

- *Về chính sách lao động và việc làm*, Đảng ủng hộ duy trì quyền tự quyết định của người lao động và nhấn mạnh tinh thần đoàn kết, hỗ trợ trong xã hội; muốn tách rời hệ thống gắn liền với cạnh tranh. Giống như truyền thống cánh tả trước đó, Đảng Cánh tả đòi hỏi trách nhiệm và sự can thiệp sâu của nhà nước vào đời sống xã hội, nhất là đối với kinh tế và tái phân phối sản phẩm xã hội. Theo đó, nhà nước cần mở rộng, củng cố và hỗ trợ các hình thái kinh tế mang tính xã hội, đoàn kết và mở rộng hệ thống an sinh xã hội tiến bộ hơn. Để đạt được các mục tiêu trên, cần có sự hợp tác hiệu quả của các công đoàn. Trong chế độ lương, Đảng chủ trương lấy mức lương tối thiểu là 8 Euro/giờ.¹ Đảng phê phán gay gắt tình trạng căng thẳng hiện nay trên thị trường lao động do thất nghiệp đại trà, tình trạng bị bóc lột và bị phụ thuộc ngày càng tăng lên ở người lao động do bất ổn về chính sách phúc lợi xã hội, đặc biệt là ở phụ nữ và người nhập cư. Việc cắt giảm giờ làm cần được thực hiện bình đẳng giữa nam và nữ nhằm tạo điều kiện cho cá nhân tham gia vào công việc gia đình, công tác xã hội

và phát huy mọi khả năng phát triển của cá nhân. Đảng đòi hỏi thu hẹp quyền lực của thị trường tài chính, xoá bỏ sự chênh lệch về thu nhập và tài sản và xem đó là những yêu cầu cơ bản.

Chủ tịch Đảng O. Lafontaine phê phán thái độ tự mâu thuẫn đầy hiểm độc của Đảng Xã hội dân chủ SPD, khi Đảng này một mặt theo đuổi một chính sách nhà nước xã hội có bảo đảm, trong khi lại tuyên bố cắt giảm lương hưu trí và chăm sóc y tế cũng như ban hành chương trình cải cách *Hartz-IV về xã hội và lao động*. Ông còn đòi tiến hành một cuộc tổng đình công.

- *Về chính sách kinh tế và tài chính*, Đảng Cánh tả chủ trương đổi mới triệt để, chẳng hạn phải thiết lập mới hệ thống an sinh xã hội và khuyến khích hoạt động tương trợ. Hệ thống kinh tế hiện thời chỉ dẫn đến cạnh tranh lương tối thiểu, nhập cư vì nghèo đói, phá huỷ môi trường và thay đổi khí hậu trái đất, bất bình đẳng và cay cực cho rất nhiều người. Cần phải chống lại cái "trật tự tiện dưới sức ép của thị trường" và phi tập trung hoá quyền lực kinh tế tư nhân thông qua chính sách nhà nước phúc lợi xã hội, chính sách thuế, tăng cường luật chống thông đồng (chống các-ten) và đấu tranh mạnh mẽ chống gian lận kinh tế, chống sự trốn chạy vốn ra nước ngoài (*Kapitalflucht*), trái lại cần khuyến khích các hình thức hợp tác xã và hợp tác kinh tế mang tính đoàn kết khác.

¹ Đảng Xã hội dân chủ đề nghị lương tối thiểu là 7,5 Euro/giờ.

Đảng Cánh tả muốn cải cách hệ thống thuế theo hướng người giàu, các doanh nghiệp và giới chủ phải nộp nhiều hơn; cần nâng mức thuế thừa kế và thuế tài sản đối với những thừa kế lớn, vì hiện nay chính sách thuế xem ra ưu đãi kẻ giàu có và thu nhập cao. Họ đòi nâng mức thuế thu nhập cao nhất lên 50%. Thậm chí cần loại bỏ hẳn các luật thuế có lợi cho những người này. Lợi nhuận từ buôn bán cổ phiếu và bất động sản phải nộp thuế ngay lập tức. Thị trường tài chính cần được đặt dưới sự giám sát mạnh mẽ, "kiểm soát dân chủ" của nhà nước nhằm mục đích hạn chế đầu cơ cổ phiếu và tiền tệ. Họ muốn rằng cuộc cải cách thuế và tài chính sẽ cung cấp cho các bang và địa phương các công cụ cần thiết phục vụ sự phát triển bền vững, muốn phát triển các chương trình đầu tư công nhằm hỗ trợ công ăn việc làm, tăng cường chi phí cho giáo dục, khoa học, văn hoá, bảo vệ sinh thái và hạ tầng cơ sở. Ngân sách cho các khoản đầu tư này cần nâng lên tối thiểu 40 tỉ Euro/năm. Với những biện pháp như thế, người ta có thể tạo ra 1 triệu việc làm.²

- Về chính sách đối ngoại, Đảng Cánh tả chủ trương ủng hộ quá trình hội nhập và mở rộng Liên minh Châu Âu, cải thiện chính sách xã hội ở các nước, nhưng phản đối Hiệp ước Lisbon vừa được những người đứng đầu chính phủ các nước ký kết ngày 13/12/2007.

Họ phản đối việc đưa quân đội ra nước ngoài, phản đối việc tách Kosovo ra khỏi Serbia, đòi rút quân Đức khỏi lực lượng đồng minh NATO tại Afganistan. Trong khuôn khổ của hệ thống chính đảng châu Âu, Đảng Cánh tả Đức đóng vai trò đầu đàn, đặc biệt là trong Đảng Cánh tả Châu Âu. Đảng Cánh tả Châu Âu là đảng ở cấp độ châu Âu, liên kết tất cả các Đảng Cánh tả các nước EU và có đoàn nghị sĩ độc lập trong Nghị viện Châu Âu. Đảng đã họp đại hội thành lập ngày 8-9/5/2004 tại Roma (Italia). Đại hội lần đầu sau đó diễn ra tại Athen (Hy Lạp) tháng 10/2005 và lần thứ hai năm 2007 tại Praha (Séc). Trong Tuyên bố Athen cuối tháng 10/2005, Đảng Cánh tả Châu Âu qui trách nhiệm đối với cuộc khủng hoảng toàn diện của châu Âu cho giới cầm quyền các nước và ban lãnh đạo EU tại Brussels cũng như bởi chính sách tự do mới. Đảng Cánh tả thừa nhận cuộc đấu tranh và sáng kiến của các dân tộc châu Âu vì một châu Âu hoà bình, dân chủ, phúc lợi xã hội, tôn trọng triệt để quyền con người và cân bằng sinh thái; các công dân châu Âu phải nắm lấy vận mệnh của mình bằng chính đôi tay của mình.³

Khi so sánh Cương lĩnh về Các vấn đề kinh tế xã hội, người ta thấy rằng tuy có những bất đồng sâu sắc, nhưng giữa hai đảng Đảng Xã hội dân chủ và Đảng Cánh tả vẫn có sự nhất trí ở nhiều điểm:

² <http://wikipedia/die-linke>

³ Tuyên bố Athen, website: <http://www.die-linke.de>

1- Mức lương tối thiểu: Đảng Cánh tả đề nghị 8 Euro/giờ, Đảng SPD đề nghị cao nhất là 7,5 Euro.

2- Nhiệm vụ của nhà nước: Hai đảng đều đặt niềm tin ở nhà nước. Đảng Cánh tả đặc biệt đề cao vai trò của nhà nước. Nhà nước phải chịu trách nhiệm về mọi phương diện của đời sống xã hội. Các khoản phúc lợi xã hội đều cần được đóng góp từ nguồn của cải thông qua cải cách chế độ tái phân phối sản phẩm xã hội. Còn SPD muốn chuyển đổi sang chế độ nhà nước xã hội có bảo đảm và tăng cường trách nhiệm cá nhân.

3- Về y tế: Cả hai đảng đều nhất trí cải cách hệ thống y tế, như bảo hiểm cho tất cả công dân; mọi khoản thu nhập của cá nhân đều được coi là cơ sở để tính mức bảo hiểm, như tiền lãi, tiền thuê nhà và các khoản thu khác; Trong khi hiện nay tiền bảo hiểm y tế chỉ lấy từ tiền công.

4- Về giáo dục: Cả hai đảng đều phản đối việc phân luồng học sinh sớm vào các loại trường khác nhau. Đảng Cánh tả hoàn toàn bác bỏ việc đóng học phí đại học, còn Đảng Xã hội dân chủ thì tuy thiếu thống nhất, nhưng đa số các bang và Berlin do Đảng này lãnh đạo chính phủ đều phản đối học phí.

5- Về đưa quân đội ra nước ngoài: Đảng Cánh tả hoàn toàn phản đối việc huy động quân đội ra nước ngoài. Còn Đảng Xã hội thì

đều nhất trí cho rằng đôi khi cũng cần cân nhắc. Phe tả trong SPD cũng phản đối việc kéo dài thời hạn lưu trú quân ở Afganistan.

5. Kết luận

Sự ra đời và phát triển của Đảng Cánh tả ở CHLB Đức đánh dấu một bước phát triển mới to lớn của phong trào cộng sản và công nhân Đức trong bối cảnh một châu Âu đại thống nhất và hội nhập mạnh mẽ cả về chiều rộng và chiều sâu, vì một nước Đức phát triển, giàu có, dân chủ và công bằng hơn. Nó cũng phản ánh một bước tiến quan trọng trên con đường hoà nhập về con người và hệ thống chính trị giữa hai miền Tây và Đông Đức. Ở đây người ta thấy rõ sự vươn lên mạnh mẽ của các lực lượng chính trị Đông Đức, cho dù nhìn từ phía này hay phía khác. Nếu như các chính đảng cánh hữu nhất trí suy tôn một lãnh tụ đến từ Đông Đức là bà *Angela Merkel* lên ngôi vị Chủ tịch Liên minh Dân chủ Thiên chúa giáo CDU và nữ Thủ tướng Liên bang đầu tiên, thì các lực lượng cánh tả đã tạo ra được một chính Đảng Cánh tả chung có sự nhất trí cao trong đường lối và ý thức hệ và đã bước đầu tạo ra sức mạnh khiến các đối thủ phải sợ sệt. Đảng đã xây dựng được một đường lối nhất quán tả khuynh và mang tính hệ thống, nhấn mạnh vai trò và trách nhiệm của nhà nước đối với công dân, đấu tranh vì sự công bằng và phúc lợi xã hội, vì sự phát triển toàn diện của con người.

Tuy rằng chính Đảng này vẫn đang ở bước khởi đầu, nhưng nó có tương lai sáng sủa, là một chỗ dựa đáng tin cậy cho phong trào công nhân, công đoàn và là một thách thức hiểm hóc đối với các lực lượng cánh hữu và trung dung. Trên phạm vi toàn châu Âu, Đảng Cánh tả Đức là một xung lực mới, một hình mẫu cho tập hợp lực lượng của toàn bộ phong trào công nhân, công đoàn và phong trào cộng sản ở các nước châu Âu. Người ta có quyền hy vọng về tương lai cầm quyền hay tham chính của Đảng Cánh tả này.

Tuy nhiên, nếu muốn có thành công lớn và có thể đi đến nắm chính quyền, đảng này phải có chính sách liên kết và thoả hiệp ở mức độ nào đó với Đảng Xã hội dân chủ SPD - đảng đã nhiều năm cầm quyền và hiện là một bên trong Đại liên minh cầm quyền với Liên minh Dân chủ Thiên chúa giáo CDU và Liên minh xã hội Thiên chúa giáo CSU do bà Angela Merkel đứng đầu.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Beyme, Klaus v.: *Parteien im Wandel* (Các chính đảng đang biến chuyển). Wiesbaden. 2000.

2. Dittberner, J.: *Sind die Parteien noch retten?* (Liệu còn cứu được các chính đảng không?). Berlin, 2004.

3. Lương Văn Kế: *Bước ngoặt chính trị thứ hai của lịch sử Đức đương đại*. Tạp chí Nghiên cứu Châu Âu, 6 (24)/ 1998, tr. 37-45.

4. Lương Văn Kế: *Bức tranh lịch sử phát triển của hệ thống đảng chính trị hiện đại ở Cộng hoà Liên bang Đức*, Tạp chí Nghiên cứu Châu Âu, 1/(67)/2006, tr. 26-33.

5. Lương Văn Kế: *Con đường trở thành đảng cầm quyền hiện đại của Liên minh Dân chủ Thiên chúa giáo (CDU) ở CHLB Đức*, Tạp chí Nghiên cứu Châu Âu, 7/(73)/2006, tr. 14-26.

6. Lương Văn Kế: *Con đường trở thành đảng cầm quyền hiện đại của Đảng Xã hội dân chủ (SPD) ở CHLB Đức*, Tạp chí Nghiên cứu Châu Âu, 2/(77)/2007, tr. 15-26.

7. Lương Văn Kế: *Thế giới đa chiều. Lý thuyết và kinh nghiệm nghiên cứu khu vực*. Hà Nội, 2007.

9. Wiesendahl, E.: *Mitgliederparteien am Ende?* (Các chính đảng sắp cáo chung?). Wiesbaden, 2006.

10. Zehetmair, H. (ed.): *Das deutsche Parteiensystem* (Hệ thống chính đảng Đức). Wiesbaden. 2004.

10. Các Websites:

<http://www.Die-Linke.de>

<http://spiegel.de>

<http://wikipedia.org/>